

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/2/2020
Identifikačné číslo spisu:	1216201098
Dátum vydania rozhodnutia:	22.02.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1216201098.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Poistná udalosť s. r. o., so sídlom v Bratislave, Sabinovská 11, IČO: 45 474 231, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Procházka & partners, spol. s r.o., so sídlom v Bratislave, Búdkova 4, IČO: 36 854 948, v mene a na účet ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Radoslav Procházka, proti žalovanému Groupama Biztosító Zrt., Erzsébet királyné útja 1/C, Budapest 1146, Maďarsko, konajúca prostredníctvom organizačnej zložky Groupama poisťovňa a. s., pobočka poisťovne z iného členského štátu, so sídlom v Bratislave, Miletičova 21, IČO: 47 236 060, zastúpenému JAVOR - TOKÁR advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Stará Vajnorská cesta 37, IČO: 36 264 750, o zaplatenie 450,- Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 7 C 12/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. apríla 2018 sp. zn. 9 Co 135/2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 19. apríla 2018 sp. zn. 9 Co 135/2017 a rozsudok Okresného súdu Bratislava II. z 23. januára 2018 č. k. 7 C 12/2016-202 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Bratislava II. na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1/ Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 23. januára 2017 č. k. 7 C 12/2016-202 žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala voči žalovanému zaplatenia sumy 450,- Eur s úrokom z omeškania 5,05 % ročne od 2.12.2015 do zaplatenia z titulu náhrady škody, zamietol. Žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania proti žalobkyni v celom rozsahu. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a ustanovením § 420 ods. 1 a § 442 ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka a z vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žaloba nebola podaná dôvodne. Náhrada škody spôsobená dopravnou nehodou mala spočívať v náhrade nákladov za požičanie motorového vozidla poškodeným, ktorý si náhradné vozidlo prenajal od 23.9.2015 do 3.10.2015 a zaplatil zaň sumu 450,- Eur. Dňa 3.10.2015 Zmluvou o postúpení pohľadávky poškodený ako postupca previedol túto pohľadávku na žalobkyňu ako na postupníka. Dopravnú nehodu z 8.9.2015 zavinila osoba, poistená u žalovaného, pričom zo strany žalovaného bolo poškodenému z 22.9.2015 oznámené, čo potvrdil aj poškodený podpisom na Zápise o poškodení vozidla, že oprava vozidla je neekonomická a poškodené vozidlo

nedoporučuje opravovať. Tomu, že žalovaný nemal pochybnosti o poisťovňou uvedených skutočnostiach, nasvedčuje aj to, že bezprostredne po nehode požiadal o dočasné vyradenie motorového vozidla z evidencie a požiadal o zrušenie poistenia vozidla (vyplýva z likvidačného spisu žalovaného). Súd pri svojom rozhodnutí súhlasil s názorom žalovaného, že už týmto dňom, t. j. 22.9.2015 (nie až oznámením žalovaného zo 16.11.2015 o ukončení šetrenia škodovej udalosti, že na vozidle vznikla totálna škoda ako uvádzala žalobkyňa) bolo objektívne zrejmé, že nejde o dočasné neužívanie poškodeného vozidla (po dobu opravy) a vzhľadom na to poškodenému, ktorý si požičal vozidlo napriek tejto vedomosti, nevznikol nárok na náhradu nákladov spojených s prenájomom vozidla.

2/ Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 19. apríla 2018 sp. zn. 9 Co 135/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré dalo odpoveď na skutkovo a právne relevantné otázky (§ 387 ods. 2 C.s.p.). K námietke, že poškodený má nárok na náhradné vozidlo do dňa, kedy mu poisťovňa poskytne právne záväznú písomnú informáciu o tom, že ukončila šetrenie a udalosť zlikvidovala odvolací súd uviedol, že poškodený mal už od 22.9.2015 vedomosť o tom, že oprava vozidla je neekonomická a nedoporučuje sa opravovať a od uvedeného dňa už nájomné za náhradné vozidlo nemožno považovať za účelný a nutný náklad vynaložený v príčinnej súvislosti so vznikom škody. Túto informáciu žalovaný dostal podpísaním Zápisu o poškodení motorového vozidla (č. l. 126 spisu), v ktorom sú všetky uvedené skutočnosti. Preto námietka, že v konaní nebolo preukázané, že poisťovňa mu oznámila, že udalosť bude likvidovať ako totálnu škodu (č. l. 70 spisu), bola podľa odvolacieho súdu nedôvodná. V súvislosti s ňou uviedol, že zo Zápisu o poškodení vozidla vyplýva označenie subjektu v mene a na účet ktorej sa ohliadka vykonáva (žalovaný), číslo poistnej udalosti, dátum vzniku poistnej udalosti, údaje o vlastníkovi vozidla a údaj, že oprava je neekonomická a poisťovňa ju neodporúča. Z uvedeného vyplýva jednoznačný záver, že žalovaný splnomocnil spoločnosť H. na vykonanie ohliadky motorového vozidla, na vykonanie kalkulácie opravy, odhad jeho všeobecnej hodnoty a urobenie záveru o (ne)doporučení opravy, teda konala v mene a na účet oprávneného (žalovaného). Poškodený v prípade pochybností mohol žiadať od tejto spoločnosti preukázanie splnomocnenia žalovaným. Ďalšie námietky neboli podľa názoru odvolacieho súdu spôsobilé prívodiť iné právne hodnotenie veci, preto sa s nimi nezaoberal.

3/ Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Namietala, že nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces. Súd podľa jej názoru nedostatočne zistil skutkový stav veci, nemal preukázanú skutkovú okolnosť, ktorá je sporná a bez dokazovania ju považoval za preukázanú len na základe tvrdenia žalovanej, t. j. že poškodenému ako jej právnenému predchodcovi bolo doručené Oznámenie o poistnej udalosti z 2.10.2015, ktoré žalovaná len založila do spisu. Zároveň sa odvolací súd nevysporiadal s jej námietkou, že odporúčania v Zápise o ohliadke majú len predbežnú povahu a poisťovne bežne dochádzajú k iným záverom o škodovej udalosti. Zároveň nesúhlasila s právnym posúdením súdu, že náklady na prenájom motorového vozidla mal znášať poškodený, ktorý na svojom vozidle bez zavinenia utrpel tzv. totálnu škodu s poukazom na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 3831/17.

5/ Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) uznesením z 29. novembra 2018 sp. zn. 7 Cdo 181/2018 dovolanie žalobkyne odmietol a žalovanému priznal náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyni v plnom rozsahu. V odôvodnení uviedol:

6/ „V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 C.s.p.

7/ V zmysle § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo

konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8/ V zmysle § 421 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9/ Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

10/ V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

11/ Dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) oprávnená osoba, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.). Dovoláním, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 C.s.p.) žalobkyňa napáda rozsudok odvolacieho súdu, ktorým potvrdil ako vecne správny rozsudok súdu prvej inštancie.

12/ Dovolanie žalobkyne posúdil dovolací súd podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 C.s.p.) a dospel k záveru, že žalobkyňa uplatnila dva dovolacie dôvody, kde namietala vady konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. a podľa § 421 C.s.p.

13/ Podľa § 420 písm. f/ C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14/ Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

15/ Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

16/ Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

17/ Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

18/ V súvislosti s námietkou žalobkyne o nevykonaní navrhnutého dôkazu - doručenia Oznámenia o poistnej udalosti z 2.10.2015 právneho predchodcovi žalobkyne (založené na č. 1. 70 spisu) dovolací súd uvádza, že súdy nižších stupňov neboli povinné vykonať všetky navrhnuté dôkazy, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrila výlučne súdu, a nie stranám (§ 185 ods. 1 C.s.p.). Ak súd niektorý dôkaz nevykoná, mohlo to viesť nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom, a teda v konečnom dôsledku aj k nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia (pozri napr. aj rozhodnutia uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993 a pod č. 125/1999), čo nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. Na okraj je potrebné uviesť, že súd prvej inštancie ako aj odvolací súd zhodne dospeli k právnemu záveru, že právny predchodca žalobkyne mal od 22.9.2015, t. j. podpísaním Zápisu o poškodení motorového vozidla (č. 1. 126 spisu) vedomosť o tom, že oprava vozidla je neekonomická a nedoporučuje sa opravovať a od uvedeného dňa už nájomné za náhradné vozidlo nemožno považovať za účelný a nutný náklad vynaložený v príčinnej súvislosti so vznikom škody. Súd prvej inštancie svoj názor podporil vedomím poškodeného, ktorý následne po nehode dal vyčiar knúť motorové vozidlo z evidencie a zrušil zákonnú poistku. Odvolací súd podrobne v bode 11.1. rozsudku uviedol, prečo považoval námietku nevykonania takéhoto dôkazu za nadbytočnú.

19/ Pokiaľ dovolateľka tvrdí, že súdy nedostatočne zistili skutkový stav veci a došlo k nesprávnemu vyhodnoteniu dôkazu, najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) dospel k záveru, že uvedené nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení strán sporu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. nedostatočné zistenie skutkového stavu, alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

20/ Ďalšiu vadu zmätočnosti označila dovolateľka nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu. Podľa názoru vec prejednávajúceho senátu konanie pred odvolacím súdom takouto vadou postihnuté nebolo. I keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo. Dovoláním napádaný rozsudok totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Dovolateľka preto nedôvodne argumentovala, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

21/ Vzhľadom na to, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 420 písm. f/ C.s.p. prípustné, najvyššiemu súdu neostávalo iné ako ho podľa § 447 písm. c/ C.s.p. odmietnuť.

22/ V preskúmvanej veci dovolateľka odôvodňovala prípustnosť dovolania aj v zmysle § 421 ods. 1 C.s.p., keď nesúhlasila s právnym posúdením veci odvolacím súdom.

23/ Podľa § 422 ods. 1 písm. a/ a b/ C.s.p. dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy a v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy, pričom na príslušenstvo sa neprihliada. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

24/ Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci tzv. majetkovým cenom (ratione valoris), preto dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie veci nie je možný, ak peňažné plnenie neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy.

25/ V preskúmvanej veci bol dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej o peňažnom plnení vo výške 450,- Eur. Keďže nejde o prípad podľa písm. b/ § 422 ods. 1 C.s.p., dovolací súd skúmal, či peňažné plnenie, ktoré je predmetom dovolacieho konania, (ne)prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy. Výška minimálnej mzdy v čase podania žaloby, t. j. 22. januára 2016 bola 405,- Eur (nariadenie vlády č. 279/2015, ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2016).

26/ Nakoľko odvolací súd rozhodoval v dovolaní napadnutom výroku o peňažnom plnení neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy (4 050,- Eur), dovolanie nie je v zmysle § 422 ods. 1 písm. a/ C.s.p. prípustné.

27/ Najvyšší súd so zreteľom na uvedené, podané dovolanie podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako neprípustné odmietol.

28/ Úspešnému žalovanému najvyšší súd priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyni. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.). O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C.s.p.).“

29/ Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 21.novembra 2019 sp. zn. II. ÚS 168/2019-62 rozhodol, že základné právo obchodnej spoločnosti Poistná udalosť s. r. o. vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Cdo 181/2018 a jeho uznesením z 29. novembra 2018 porušené boli. Uznesenie Najvyššieho súdu SR zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, Obchodnej spoločnosti Poistná udalosť s.r.o. priznal úhradu trov konania a nevyhovел ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave.

30/ V odôvodnení nálezu ústavný súd poukázal na to, že sťažovateľka namietala, že

a/ poisťovňa v rozpore s § 11 ods. 6 zákona č. 381/2001 Z.z. jej neoznámila výsledok prešetrenia škodovej udalosti, hoci takýto úkon z jej strany bol v danom prípade nevyhnutnou podmienkou ustálenia výšky poistného plnenia resp. posúdenia rozsahu jej nárokov. Len z oznámenia z 2. októbra 2015 bolo možné dospieť k záveru, že poisťovňa bude považovať opravu vozidla za ekonomicky neúčelnú. Hoci sťažovateľka túto skutočnosť v konaní pred všeobecnými súdmi namietala a požadovala, aby okresný súd vyzval poisťovňu predložiť dôkaz o doručení oznámenia z 2. októbra 2015, k preukazovaniu a preukázaniu doručenia nedošlo. Všeobecné súdy boli totiž toho názoru, že preukazovanie doručenia oznámenia z 2. októbra 2015 je v danom prípade nadbytočné, pretože sťažovateľka o zisteniach

poist'ovne vedela, keďže podpísala zápis o obhliadke poškodeného vozidla z 22. septembra 2015.

b/ v prípade tzv. totálnej škody (ekonomickej neopodstatnenosti opravy) môže účelnosť nájmu náhradného vozidla zaniknúť výlučne len okamihom poskytnutia náhrady škody resp. poistného plnenia. Keďže poškodený má nárok na náhradné vozidlo počas doby opravy, je podľa názoru sťažovateľky logické, že ak sa proces opravy poškodeného vozidla nahrádza procesom obstarania nového vozidla, musí mať poškodený takýto nárok prinajmenej dovtedy, kým mu nebude doručené finálne písomné oznámenie poist'ovne o ukončení šetrenia a o výške finančného plnenia a kým toto finančné plnenie mu nie je aj poskytnuté. Práve toto poskytnuté plnenie umožňuje totiž poškodenému zadovážiť si náhradu za neopraviteľné poškodené motorové vozidlo.

31/ K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v predmetnom konaní ústavný súd uviedol:

32/ „Z pohľadu ústavného súdu je potrebné primárne vychádzať zo skutočnosti, že prípustnosť dovolania podaného proti rozsudku krajského súdu vyvodzovala sťažovateľka z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

33/ Takto koncipovaná prípustnosť dovolania zodpovedá argumentácii sťažovateľky zhrnutá v odseku 24 písm. a/ , ktorá brojí proti nevykonaniu dôkazu o doručení oznámenia z 2. októbra 2015 zo strany poist'ovne sťažovateľke. Argumentáciu možno však chápať aj ako námietku nesprávneho výkladu ustanovenia § 11 ods. 6 písm. a/ a b/ zákona č. 381/2001 Z.z. v tom zmysle, že hoci podľa dikcie tohto ustanovenia bolo doručenie oznámenia z 2. októbra 2015 zo strany poist'ovne poškodenému nevyhnutnou podmienkou ustálenia výšky poistného plnenia resp. posúdenia rozsahu nárokov poškodeného, napriek tomu okresný súd a krajský súd založili svoje rozhodnutie na výklade rozpornom s týmto ustanovením. Inými slovami, sťažovateľka tu vlastne vyslovuje názor, že rozsudok krajského súdu závisel od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (sťažovateľka totiž na žiadne rozhodnutie odvolacieho súdu týkajúce sa tejto právnej otázky nepoukazuje). Takto chápaná argumentácia sťažovateľky by zakladala prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolanie, prípustnosť ktorého by bola takto koncipovaná však sťažovateľka nepodala.

34/ Z dosiaľ uvedeného možno urobiť predbežný záver, že bolo povinnosťou najvyššieho súdu v rámci odvolacieho konania zaoberať sa argumentáciou sťažovateľky uvedenou v odseku 24 písm. a/ len z pohľadu ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. (nie teda z pohľadu ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.). Najvyšší súd takto aj postupoval.

35/ Vzhľadom na vyjadrenie predsedníčky najvyššieho súdu z 13. septembra 2019 sústredil ústavný súd svoju pozornosť na dovolacie uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 100/2018 zo 16. mája 2019. Výplýva z neho, že dovolacia námietka žalobcu týkajúca sa prípustnosti a aj dôvodnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. je opodstatnená. Procesný postup súdov nižších inštancií, ktorým odmietli vykonať žalobcom navrhovaný dôkaz, mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu veci z hľadiska tvrdenia žalobcu. Nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ústavy, a to s poukazom aj na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 332/09. V takomto prípade by prichádzalo do úvahy aj vyslovenie porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, keďže nevykonanie účastníkom navrhovaného dôkazu by oproti druhému účastníkovi konania

znevýhodňovalo. Bolo preto povinnosťou súdov vykonať potrebné dokazovanie na účely dôsledného posúdenia tvrdení žalobcu (pozri bod 18 uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 100/2018 zo 16. mája 2019).

36/ Podľa názoru ústavného súdu uvedené stanovisko je skutočne potrebné považovať za určitý posun oproti doterajšiemu výkladu týkajúcemu sa otázky právnych následkov nevykonania niektorých dôkazov navrhnutých stranami a je tiež potrebné považovať ho v posudzovanom prípade za akceptovateľné.

37/ Podľa § 11 ods. 6 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. poisťovateľ je povinný bez zbytočného odkladu začať prešetrovanie potrebné na zistenie rozsahu jeho povinnosti poskytnúť poistné plnenie a do troch mesiacov odo dňa oznámenia poškodeného o škodovej udalosti skončiť prešetrovanie potrebné na zistenie rozsahu jeho povinnosti poskytnúť poistné plnenie a oznámiť poškodenému výšku poistného plnenia, ak bol rozsah povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie a nárok na náhradu škody preukázaný.

38/ Podľa § 11 ods. 6 písm. b/ zákona č. 381/2001 Z.z. poisťovateľ je povinný bez zbytočného odkladu začať prešetrovanie potrebné na zistenie rozsahu jeho povinnosti poskytnúť poistné plnenie a do troch mesiacov odo dňa oznámenia poškodeného o škodovej udalosti poskytnúť poškodenému písomné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odmietol poskytnúť alebo pre ktoré znížil poistné plnenie alebo poskytnúť poškodenému písomné vysvetlenie k tým uplatneným nárokom na náhradu škody, v ktorých nebol v ustanovenej lehote preukázaný rozsah povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie a výška poistného plnenia, písomné vysvetlenie sa považuje za doručené dňom, keď ho poškodený prevzal, odmietol prevziať, alebo dňom keď ho pošta vrátila ako nedoručené.

39/ Z citovaného ustanovenia vyplýva, inter alia, že poisťovateľ je povinný oznámiť poškodenému výšku poistného plnenia, ako aj výsledok prešetrenia škodovej udalosti. Z takéhoto oznámenia sa stáva zrejším, či dochádza k odškodneniu nákladov súvisiacich s opravou vozidla alebo či sa odškodňuje iba zostatková hodnota neopraviteľne poškodeného motorového vozidla.

40/ V prípade, že sťažovateľka pred všeobecnými súdmi namietala, že oznámenie z 2. októbra 2015 (teda oznámenie podľa ustanovenia § 11 ods. 6 písm. a/ a b/ zákona č. 381/2001 Z.z.) jej nebolo doručené, všeobecné súdy si museli utvoriť skutkový záver o tejto otázke a ak poisťovňa tvrdila, že k doručeniu sťažovateľke došlo, mali trvať na preukázaní tohto tvrdenia.

41/ Možno zovšeobecniť, že ak všeobecný súd nevykoná dôkaz navrhovaný stranou konania, hoci tento má preukazovať takú medzi stranami konania spornú skutkovú okolnosť, ktorá je pre meritórne posúdenie žalobného nároku významná, či dokonca rozhodujúca, znemožní tým strane konania uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Znamená to vo svojich dôsledkoch aj porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

42/ Na základe dosiaľ uvedeného sa dá dospieť k záveru, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 181/2018 z 29. novembra 2018 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd konštatuje, že jeho porušenie sťažovateľka namieta v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že postupom najvyššieho súdu a jeho uznesením došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, došlo aj k porušeniu základného práva sťažovateľky vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku nálezu).“

43/ Z § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto rozhodnutie vydal, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

44/ Žalobkyňa podala dovolanie proti rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu podľa § 420 písm. f/ C.s.p. z dôvodu, že „krajský súd svojím postupom zasiahol do práva žalobcu na spravodlivý proces, a to konkrétne tým, že i) nevykonala ústavne konformný výklad platnej a účinnej právnej normy, ii) opomenul rektifikovať absenciu akéhokoľvek dokazovania zo strany okresného súdu vo vzťahu ku kľúčovej skutkovej okolnosti, a iii) v odôvodnení svojho rozhodnutia ponechal bez akejkoľvek odpovede námietku žalobcu, týkajúcu sa kľúčového právneho záveru okresného súdu“.

45/ Všetky skutkové a právne závery súdov nižšieho stupňa považovala žalobkyňa za absolútne neudržateľné, pre ktoré chýba akákoľvek opora v relevantnej zákonnej úprave a do jej práva na súdnu ochranu zasahujú v miere, aká celkom jednoznačne predstavuje dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ C.s.p.

46/ Súdom nižšieho stupňa vytkla, že nevykonali dokazovanie vo vzťahu ku kľúčovej skutkovej okolnosti (doručenie oznámenia o poistnej udalosti poškodenému) a túto mali za preukázanú len na základe tvrdenia žalovaného, ktorý však toto tvrdenie - hoci sa týka jednoduchkej okolnosti, spočívajúcej v doručení písomnosti - nijako nepreukázal. Práve skutočnosť, že súdy nižšieho stupňa v plnom rozsahu rezignovali na akékoľvek dokazovanie doručenia oznámenia poisťovne poškodenému považovala za takú procesnú vadu, ktorá celkom jednoznačne zasahuje do jej práva na spravodlivý súdny proces. Inými slovami, ak zákon na účely špecifikácie škody a rozsahu jej náhrady ukladá povinnosť povinnému subjektu niečo vykonať, absencia akéhokoľvek dokazovania, či povinný subjekt toto aj naozaj vykonal, je presne tým typom porušenia základných procesných pravidiel, aké zakladá vadu podľa § 420 písm. f/ C.s.p. Uviedla, že v rozhodnutiach súdov nižšieho stupňa ani v súdnom spise sa nenachádza jediný dôkaz o tom, že by žalovaný splnil svoju povinnosť vyplývajúcu mu z § 11 ods. 6 zákona č. 381/2001 Z.z., t. j. povinnosť prešetriť škodovú udalosť a výsledky tohto prešetrenia a výšku poistného plnenia oznámiť poškodenému. Splnenie tejto zákonnej povinnosti je pritom nevyhnutnou podmienkou právom aprobovaného ustálenia výšky poistného plnenia a má teda zásadný právny význam pre posúdenie rozsahu nárokov poškodeného, (Žalovaný síce založil do spisu oznámenie o poistnej udalosti datované 2.10.2015, nepredložil však jediný dôkaz o tom, že toto oznámenie poškodenému aj skutočne doručoval a ak áno, či vôbec bolo poškodenému doručené.). Táto vada v procesnom postupe súdov nižšieho stupňa je pritom o to zásadnejšia, že sám krajský súd na danú okolnosť, a to napriek absencii akéhokoľvek dokazovania, odkazuje ako na preukázanú skutkovú okolnosť! (str. 8 rozsudku krajského súdu). V tejto súvislosti považovala za dôležité dve okolnosti. Po prvé, ak strana konania namieta skutkovú okolnosť a táto je medzi stranami sporná, je absolútne mimo procesné pravidlá, aby súd takúto skutkovú okolnosť bez dokazovania považoval za preukázanú len na základe tvrdenia druhej strany konania. Doručenie písomnosti je dostatočne jednoduché preukázať, ak k nemu prišlo a preukazovanie doručenia písomnosti patrí medzi tie najbežnejšie procesné úkony strán. Absencia dokazovania a absencia preukázania zásadnej skutkovej okolnosti zbavuje celý súdny proces kvality, nevyhnutnej na to, aby tento proces spĺňal tie najzákladnejšie kritériá ustanovené nielen v procesnom kódexe, ale aj v jeho ustálenom výklade najvyšším súdom. Azda niet zjavnejšieho porušenia procesných pravidiel, ako opomenutie súdu preukázať skutkovú okolnosť, ktorá má aj podľa odôvodnenia rozhodnutia právny význam pre rozhodnutie vo veci. Ide teda o neprípustnú vadu aj všeobecne, nielen v tomto konkrétnom prípade. Po druhé, ak by mal obstať takýto postup v tejto alebo v analogických veciach, znamenalo by to totálne popretie normatívnych účinkov § 11 ods. 6 zákona č. 381/2001 Z.z. Poisťovatelia by jednoducho boli efektívne zbavení zákonnej povinnosti, pretože by boli zbavení povinnosti splnenia tejto povinnosti akokoľvek preukazovať. Jednoducho by sa prezúmalo, ak by poisťovateľ uviedol, že ju splnil. To je celkom zjavne neudržateľné nielen z hľadiska princípu rovnosti zbraní medzi stranami konania, ale aj z hľadiska princípu právnej istoty.

47/ Podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Na druhej strane Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich

rozhodnutiach tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zasadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 C.s.p.), s to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29.4.1993, II. ÚS 410/06).

48/ Podľa názoru dovolateľky, k zásahu do jej práva na spravodlivý proces došlo postupom súdov nižších inštancií tým, že nevykonali ňou navrhovaný dôkaz o splnení povinnosti žalovanej vyplývajúcej jej z § 11 ods. 6 zákona č. 381/2001 Z.z., t. j. dôkaz o doručení jej oznámenia o poistnej udalosti z 2. októbra 2015.

49/ Súd prvej inštancie ako aj odvolací súd dospeli k záveru, že právny predchodca žalobkyne mal od 22. septembra 2015 - dorúčením zápisu o poškodení motorového vozidla vedomosť o tom, že oprava vozidla je neekonomická a nedoporučuje sa oprava. Odvolací súd zdôraznil, že je potrebné v každom individuálnom prípade dôsledne skúmať, kedy poškodený získa informáciu a vedomosť o tom, že jeho motorové vozidlo, ktoré bolo účastné poistnej udalosti, bolo natoľko poškodené, že sa jednalo o totálnu škodu. V prejednávanej veci bolo jednoznačne preukázané, že túto informáciu poškodený (právny predchodca žalobkyne) získal skorej ako mu bolo doručené Oznámenie o poistnej udalosti z 2.10.2015 a to už dňa 22. septembra 2015, kedy podpísal Zápis o poškodení vozidla k škodovej udalosti, v ktorom bolo uvedené, že poisťovňa opravu neodporúča a ide o neekonomickú opravu. Teda ak poškodený deň nasledujúci po dni, kedy mal túto vedomosť uzavrel nájomnú zmluvu, náklady s prenájomom vozidla musí niesť zo svojho, lebo nájomné za náhradné vozidlo už nemožno považovať za účelný a nutný náklad vynaložený v príčinnej súvislosti so vznikom škody.

50/ Procesnému právu strany navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť (pozri uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 100/2018 zo 16. mája 2019).

51/ Najvyšší súd v súlade s právnym názorom ústavného súdu, ktorým je viazaný, konštatuje, že dovolacia námietka žalobkyne týkajúca sa prípustnosti a aj dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. je opodstatnená. Procesný postup súdov nižších inštancií, ktorým odmietli vykonať žalobkyňou navrhovaný dôkaz - o doručení jej oznámenia o poistnej udalosti z 2.10.2015, mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu veci z hľadiska tvrdení žalobkyne. Nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej „ústavy“) (pozri III. ÚS 332/09). V takomto prípade by prichádzalo do úvahy aj vyslovenie porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v

konaní podľa článku 47 ods. 3 ústavy, keďže nevykonanie stranou konania navrhovaného dôkazu by ho oproti druhej strane konania znevýhodňovalo. Bolo povinnosťou súdov vykonať potrebné dokazovanie na účely dôsledného posúdenia tvrdení žalobkyne o dôvodnosti ňou uplatneného nároku a to konkrétne dôkaz, že jej bolo doručené oznámenie o poistnej udalosti z 2. októbra 2015. Teda dôkaz o splnení povinnosti poisťovne podľa § 11 ods. 6 zákona č. 381/2001 Z.z.

52/ Dovolací súd na základe vyššie uvedených záverov napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie.

53/ Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 C.s.p.).

54/ Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.